

Савченко Тетяна Федорівна,
здобувач наукового ступеня доктора
філософії Національної академії внутрішніх
справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННИХ ДІЙ З ДОКУМЕНТАМИ НА ПЕРЕКАЗ

Одним з важливіших напрямів розвитку правової держави є захист населення в сфері економічної безпеки, зокрема вдосконалення практичної складової існуючих норм передбачених Кримінальним кодексом (далі – КК) України. Це обумовлено стрімким втіленням глобальної комп'ютерної мережі Інтернет у сферу фінансових розрахунків та появою низки новітніх сервісів, зокрема таких як електронний банкінг.

Електронний банкінг забезпечує можливість для клієнтів банків отримувати віддалений доступ до своїх банківських рахунків через інформаційно-телекомунікаційні системи та здійснювати перекази фінансових коштів між ними [1]. Такий вид електронного банківського обслуговування та надання послуг клієнтам здійснюється шляхом використання мережі Інтернет і мобільного зв'язку. Відповідно до даних Національного банку України, кількість операцій (безготівкових та з отримання готівки) з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, в Україні та за її межами у II кварталі 2023 року становила 1 842,9 млн шт., а їхня сума – 1 334,9 млрд грн [2]. Згідно показників розподілу безготівкових операцій з використанням платіжних карток за II квартал 2023 року, операції з оплати товарів, послуг та переказу грошових коштів у мережі Інтернет у відсотковому співвідношенні становили 23,1% за кількістю операцій та 47% за сумою проведених операцій [3]. Такий показник свідчить про актуальність здійснення переказів на значні суми, через електронний банкінг.

Вищезазначені перерахування охоплюються поняттям дистанційної платіжної операції, а саме платіжної операції, що здійснюється із застосуванням засобів дистанційної комунікації. Такі види переказів можуть здійснюватися на підставі розпоряджень ініціатора надавачу платіжних послуг щодо виконання платіжної операції, а саме – платіжних інструкцій [4].

Однак, зручність здійснення переказів коштів шляхом дистанційної комунікації послабляє рівень процедури автентифікації користувача. Попри те, що банками щорічно вдосконалюється така процедура, як приклад використовується посилена автентифікація, документи на переказ коштів систематично стають предметом

посягання, в межах кримінального правопорушення передбаченого статтею 200 КК. Розповсюдженими є випадки підробки платіжних інструкцій шляхом дистанційної комунікації, що слугує значному розміру спричинених збитків громадянам та економічному простору в цілому.

До прикладу, вироком Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області Особу_3 визнано винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 200 КК, за вчинення таких дій, Особа_3, перебуваючи на посаді головного бухгалтера маючи право підписувати розрахункові документи, за наявності копії файлів цифрових підписів директора, головного бухгалтера та печатки установи, по системі віддаленого доступу «Клієнт-банк» на підставі договору про впровадження та використання дистанційного обслуговування «Клієнт банк», в порушення фінансового і господарського законодавства, здійснено 110 операцій по перерахунку грошових коштів за загальну суму 1 285 000,00 гривень на ім'я його батька шляхом підроблення платіжних доручень [5].

Зі змісту зазначеного судового рішення вбачається, що правопорушення, зокрема, здійснено шляхом підробки документів на переказ, в частині внесення недостовірної інформації особою, яку уповноважено виконувати організаційно-розпорядчі та адміністративно - господарські функції, що свідчить про її належність до категорії службової особи. Слід звернути увагу на те, що суд кваліфікував дії винного відповідно до ч. 1 ст. 200 КК.

Попри великий розмір заподіяної шкоди, а також ризиків подальшого відмивання таких коштів, що свідчить про високий ступінь небезпеки зазначеного правопорушення, ст. 200 КК не передбачає такої кваліфікуючої ознаки як «дії вчинені службовою особою».

Шляхом вдосконалення кримінально-правового регулювання визначеної сфери відносин, може слугувати доповнення ст. 200 КК вказаною кваліфікуючою ознакою. Так, окресленні питання зумовлюють необхідність глибокого вивчення та висвітлення зазначеної проблематики.

Список використаних джерел

1. Карчева Г.Т. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками електронного банкінгу. Науковий вісник Полісся. 2015. № 2 (2). С. 121–126.
2. Картковий ринок у II кварталі 2023 року/ *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kartkoviy-rinok-u-ii-kvartali-2023-roku-chastka-bezgotivkovih-operatsiy-z-kartkami--na-visokomu-rivni>

3. Розподіл безготівкових операцій з використанням платіжних карток, II квартал 2023 року / *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozpodil-bezgotivkovih-operatsiy-z-vikoristannyam-platijnih-kartok-ii-kvartal-2023-roku>

4. Про платіжні послуги: Закон України № 1591-IX від 30 червня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249>

5. Вирок Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 30 червня 2023 року у справі № 308/3417/21 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112096741>

Сайшов Руслан Чаримуратович,
аспірант Національної академії внутрішніх
справ

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ В ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Оборонно-промисловий комплекс (далі ОПК) – одна з ключових галузей економіки України, що виконує як загальноекономічну, соціально-гуманітарну, так і безпекову функції. І хоча перші дві, що проявляються у наповненні доходної частини державного бюджету, підтриманні достатньої кількості робочих місць і відповідного соціального забезпечення працівників, їх сімей, є вкрай важливими в умовах наростаючої загальносвітової, екстрапольованої та резонованої на національний рівень фінансової кризи, саме остання функція, безпекова, в умовах здійснення системної відсічі збройній агресії набуває виняткового значення для збереження української державності [1].

Відповідно до положень Закону України «Про національну безпеку» оборонно-промисловий комплекс – сукупність органів державного управління, підприємств, установ і організацій промисловості та науки, що розробляють, виробляють, модернізують і утилізують продукцію військового призначення, надають послуги в інтересах оборони для оснащення та матеріального забезпечення сил безпеки і сил оборони, а також здійснюють постачання товарів військового призначення та подвійного використання, надання послуг військового призначення під час виконання заходів військово-технічного співробітництва України з іншими державами [2].

Оборонно-промисловий комплекс як ресурсне поле зумовлює існування в ньому перш за все економічної злочинності, зі значним грошовим оборотом у сфері господарських відносин. Системні корупційні практики, злочинні промисли, оформлені в корупційні схеми, що охоплюють найвищий політичний рівень прийняття рішень про кадровий склад державних підприємств оборонно-промислового